

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

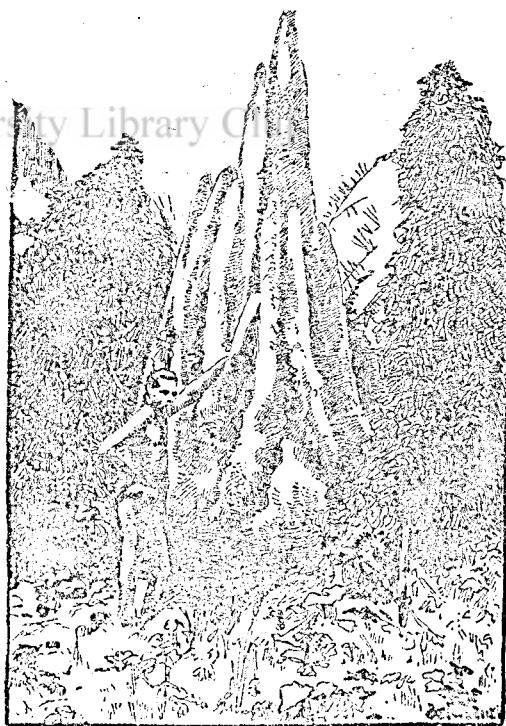
Mit talál az iparos és a hányász Braziliában?

Jó ideje divatos jelszó, hogy a fiatal Amerika legyőzi a „vén“ Európát. Sok tekintetben igaz is ez a mondás. De inkább az Unióra, mintsem a Délamerikai államokra vonatkoztatható. Amott minden tekintetben fejlett ipart találunk, mert kifejlődéséhez és szédítő emelkedéséhez minden alapfeltétel meg van, ezeknél azonban ma is még beláthatatlan időnkig lassu fejlődésre van kárhóztatva. Oka, alapja ezer és egy!

Elképzelem Fiatal Barátom, mily nagyra-törő tervek kóvályognak agyadban, mikor halod, hogy Braziliában, a fejlődésnek indult új szövetségben az ipari munkás szépen keres. De hogyan ne kereshetne, mikor a most mindjobban meginduló gyárüzemeknek európai stíli dajkára, irányítóira, előmunkásra van szüksége. Szépen hangzó jelszavak ezek Munkás társam. De nézzük meg, hol van a kutya eltemetve?

A kisiparos miként nálunk, úgy ott is a kisvárosokban, — ez pedig kevés van Braziliában — és az istentelen távolságokra fekvő tanyatelek középpontjaiban találja meg számítását. De míg nálunk vasutal, pósta utján a szükséges kellékeket (anyag, szerszám stb.) könnyen beszerezheti, addig ott a vasuti végállomástól messze — nagyon messze erre képtelen. Pósta?... Jobb erről nem beszélni. De hiába is erőlködnél Munkás barátom, mert amíg te nekittíremkezel itthon megbecsült munkádnak, addig ott az örökké csavargó ügynök (vigandos) a maga jól felszerelt öszvérkaravánjával (trope) már elárasztotta megrendelőidet európai selejtes, de tetszetős, tömeges áruival.

Még te nem is tudtál reggelizni, mert nincs mit, már ökelme vigan szürcsöli az ország leggyengébb szeszes italát a cachucát; hogysisne mikor 200—100 percentes üzletekkel törte le a te nagyravágyó álmaidat.

TERMESZ LAKÁS

No-no uram! Én gyárba akarok bejutni. A gyári munkásnak pedig ott csak nagy becsülete és ... keresete lehet. Jól van! Igazad lehet! Hát miféle gyárak is lehetnek Braziliában? Elmondom.

Legnagyobb üzeme a bőripar, melyhez a nyersbőr és a legjobb cserző anyag a quebraco kéznél van. De azt is tudnod kell, hogy minél komplikáltabb gépek (unióbeli és angol)

szolgálják az üzemet, annál kevesebb munkásra van szükség. Itthon a munkásszövetség tesz, gondolkodik, alkuszik, szerződik helyetted; a szervezet segít, orvosol, konzum szervei olcsó megélhetési forrásokat nyújtanak. Ott az ördög sem hederít reád; egyed-egyén vagy és semmi más. Hiba, nyakaskodás, nyelvnemtudásból származó félreértés kenyeredbe kerül és helyedet sok, éhes, meg olcsóbb bérért beálló (nem elv-) társad foglalja el. A gyapotipar is fejlett, mert az európai, Unióbeli és indiai gyárak a sajátjukat dolgozzák fel. De édes Istenem, hol tanultad volna te ezt az ipari ágat? De ha értenél is hozzá, hogyan tudnál versenyezni a szakértelemmel bíró és „kevés igényű“ olasz és főleg német munkásokkal? Ezeknek gárdájába mint „betolakodó“ és a hazai szervezethez miatt (bocsáss meg ezért a kifejezésért) ott és egész Délamerikában ismeretes munkás be nem juthatsz. A megélhetésért, a napi falatért való küzdelemben ott nem a béremelés, hanem a „munka-éhes“ tömeg önfeláldozása révén a bérminimum alá esés a napi tünet. A „Munka szociológiája“ című német szakmunkák ezt bőven tárgyalják s úgy hiszem ilyen mű előadások keretében Brazília és Argentína nevét gyakran hallottátok.

A lassan induló és kizárólag idegen (angol, unióbeli és csekély részben német) tőkét gazdagító gyapju, seiyem, bőrfeldolgozó (cipő) ipar gazdagodó, tehát kiuzsorázó törekvése majd éppen neked fog napi 5—10 milreist juttatni? Ezen kételyről, úgy hiszem a jellemzés alapján fölösleges többet beszélni.

De hát ott van a vasipar? Amely ország fejlődni akar, ott elsőnek kell lenni ennek a szakmának. Igaz. Brazília földművelő állam, ennél fogva vasiparának kezdete a mezőgazdasági és közszükségleti „könnyű“ fémipar. Ehhez van jó minőségű vasérc, de magasfokú hőátadó kőszene nincsen. Pótolja helyét a villamos áram, melyet a nagy esésű vizek szolgáltatnak. Eddig még rendben van minden. Nagy baj azonban, hogy ezen gyárak mozgatója, irányítója az angol tőke, vezetői pedig idegen nemzetiségű jól fizetett mérnökök. Ide nem hat el az angol munkástömeg energikus hatalma, de segítik az idegen tőkét *kézen-közön* a tengerparti államok különálló és féltve őrzött privát-törvényei. *Itthon szervezett munkásnak ilyen munkaadókkal szemben ennyi elég!*

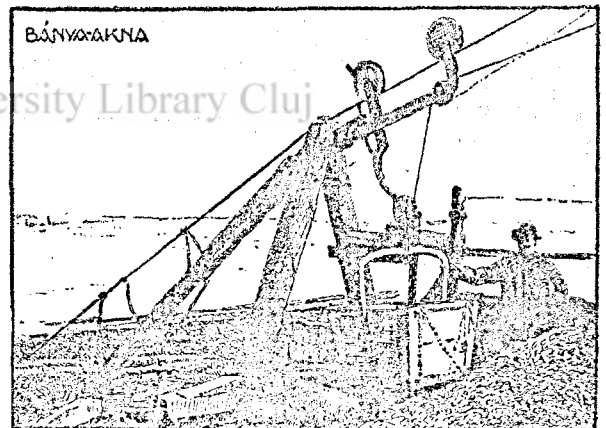
Kérdezték tőlem többen, hogy milyen bányászati viszonyok vannak Braziliában? Van-e

ott jövője, lehet-e reménye a bányamunkásnak, ha hazai munkásságát az ottanival akarja felcserélni?

Nehéz kérdés az Barátaim! Lássuk az igazságot, a tényeket és bíráljátok meg magatok.

Ma még Braziliában a bányászat inkább nyereszkesedés, nem állami, nem társulati, hanem egyéni spekuláció. *Aki egyebet hirdet, az nem mond igazat.*

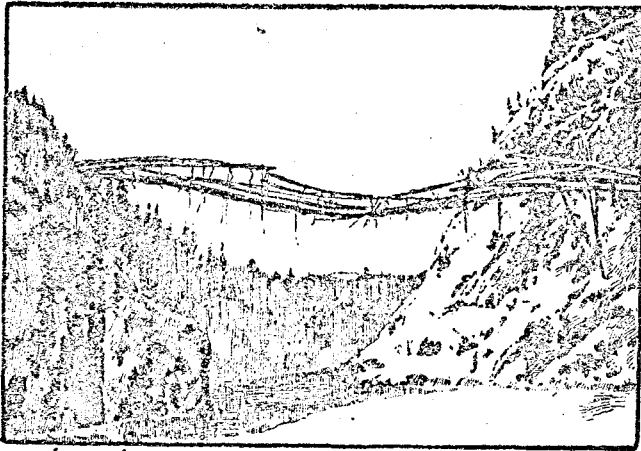
Milyen bányászat lehet az, ahol még most sem ismer a szövetségi államtörvény zárkutatmányi jogot, ahol a törvényes biztonsági, egészségügyi, közös konzum, társzlada stb. intézményeket nem ismerik. Ahol a napi bér egyenlő akár ércet, akár fedőt dolgozol ki. Ahol az aranyat a gyönyörű Arankuria erdők szélén csak *turzással*, a gyémántot kapargálással, mint a tyuk a szemet, keresed (kivételem Diamantana és Bagagun gyémántkerülete). Ahol az akna kezdete olyan, mint a falusi kútásás, csakhogy a górcsanyagot csigánjáró vaskötéllel ritkán öszvér, legtöbbször emberi erő emeli fel. Ahol nincs

óraszámod, a bányafelőr saját szemmértékével mérleget, gyenge táplálék mellett rogyásig robotolsz, mert nem lénungolod a szalonnát és a lisztet. Ahol a „sichtádba“ nem pumpál be a gép friss levegőt, a rezervoárból nem kaphatsz ivóvizet (ilyen ott minden), nem dolgozik nyomodban a banyaács, nem jársz liften, nincs vízeresztő altáró stb. De van „bányaféreg“ (tudod mi ez?), van higanygőz, van kénhidrogén. van banyaomlás, időelőtti dinamitrobbanás, meg — nyomoruság.

Ha fáradt, ványadt tested napvilágot lát. hazaténferegsz a kezdetleges bányatelepre. órákhosszat kutyagolhatsz, mig viskódhoz érsz, mely mellett egy éjjel lefolyása alatt két ember magasságu várat épített a braziliai bányavidékek apró fenevadja, a kiirthatatlan ellenséged, az apró hangyarokonság: *a természet.*

Vannak szerencsések is, akiknek kedvez „földanyánk”. Egy-egy szerencsés kincskereső a drága pénzen szerzett turzási területen talál gyémántot (szineset vagy tisztát), kiszabadít a homokdűfélelésből a most annyira keresett fekete gyémántot (carbonados), szerencsésen kimossott 10—20 uncia aranyat. De hol? Uttalan vidékeken, ahonnan lakott területekre hajmeresztő, indián függőhidakon lehet csak eljutni. Egyéb

INDIÁN HÍD 80 M MAGASSÁGBAN

bányahelyek csak a déli államokban (S. Paulo, Rio Granda) vannak. Itt rezet, ezüstöt, vasat és kevés kőszén, újabbán higanyt bányásznak, meg platinát „szértiznek”.

* * *

Imígyen fest a világ sorsa oda át Munkás Barátaim! S ha mindezek dacára jobbnak tartod felcsigázott képzeleted légvárait kipróbálni, utraindulásod előtt búcsuzól járd végig a telepet, simítsd meg kérges tenyereddel csákányodat, nézz a zötyögő csille után, figyeld a drótkötél sivitását, látogasd meg a tiszta kórházat. S ha nem tart vissza még az sem, gondolj utoljára családodra, melyre ott szükség nincsen, melyet onnan istápolni nem tudsz.

Maradj veszteg. Az álomkép eltűnik. S munkára fel!

Hüber Imre.

Hírek a belpolitikából.

A belpolitikai helyzet képe nagyon zavaros. Tiszta képet sehog sem lehet alkotni róla, annyira változók és egymásnak ellentmondók naponta a híradások. Ma az a hír, hogy a kormány megbukott, holnap, hogy soha olyan erős még nem volt, mint most. Azután azt hirdik, hogy a miniszterelnök elfáradt, elkedvetlenedett s ezért visszavonul, megint, hogy ugyan nem teszi ezt, de gyökeresen átalakítja kormányát. Közben pedig az ellenzék egyre hirtelül közel uralomra jutását, s ország-

szerte gyűléseket tart, melyeken élesen bírálja a liberális kormányzást.

Ezek a zavaros viszonyok okozták, hogy a kormánynak sem Párisban, sem Londonban nem sikerült nemzetközi kölcsönhöz jutnia, pedig gazdasági életünk állandó romlása és a folyton fokozódó drágaság ugyan csak kívánatosná tenné a külföldi kölcsönt. E sikertelenség miatt úgy párisi, mint londoni követünket visszahívták, ez azonban nem sokat segít a dolgon.

Hívó szózat

Románia katolikus lakosságához.

Katolikus Testvérek!

1923. március 27-én Udvarhelymegye katolikus népének képviselőiben Odorhei—Székelyudvarhelyen gyűlésbe jöttek össze a megye negyven tekintélyes katolikus községének papjai, tanítói, egyháztanácsosai, számottevő hitközségi tagjai, egyszóval mindazok, akik a katolikus nép vezetői, a nép bizalmának birtokosai, a néphangulat és népakarat legilletékesebb kifejezői. Az impozáns, lélekemelő nagy gyűlésen jegyzőkönyvileg is megállapítást nyert, hogy Udvarhelymegye kath. népe törhetetlenül, rendületlenül ragaszkodik kath. iskoláihoz; azokért már idáig is nagy áldozatokat hozott s ezután is meg fogja tenni.

De amikor az udvarhelymegyei kath. nép így gondolkozik és ily áldozatkészséget tanúsít iskoláink iránt, ugyanakkor ez a nép a sajtó úján felhívással fordul Románia katolikus lakosságához, hogy annak minden tagja készséges lélekkel hozza meg a szükséges áldozatot tanintézetekért. Udvarhelymegye negyven katolikus községének népe ezuton nagy szóval, testvéri szeretettel kéri, felhívja az ország minden kath. hitközségét, hogy halaszthatatlanul siessen mindegyik iskoláink támogatására — mégpedig rendszeres iskolai adózás által.

Katolikus Testvérek! Főösleges fejtegetnünk iskoláink óriási jelentőségét. Hisz mindenki tudja, hogy a kath. iskola a templom édes testvére, kulturális, vallás erkölcsi életünk egyik főforrása. Anyaszentegyházunk is főképp az iskola által teljesíti gyönyörűsége, isteni hivatását: a tanítást és nevelést. Iskoláink élete a mi életünk, azok bukása a mi bukásunk, sorvadásunk.

Azért hisszük, hogy felhívásunk nem lesz a pusztában elhangzó szó!

Katolikus Testvérek! Hiszünk, hogy e történelmi napokban mindnyájan megérijük egymást, sziveink összedobbannak, lelkeink összeforrnak s erőink egyesülnek kétezeréves keresztény kulturánk lángoló szeretetében, védelmében, továbbépítésében.

Testvérek! E téren minden halogatás, minden mu-

lasztás vészhozó! Itt a sorsdöntő pillanat! Fel tehát a lelkes, áldozatos, mentő munkára az egész vonalon! Ezt akarják, erre kérnek mindnyájukat testvéri szeretettel:

Odorhei—Székelyudverhely, 1923. márc. 27.

Udvarhelymegye negyven katolikus községének papjai, tanítói, egyháztanácsai és hívei.

A Magyar Párt az iskolákért.

Múlt számunkban részletesen ismerteltük azokat a súlyos intézkedéseket, amelyekkel a hatóságok a magyar hitvallásos középiskolák működését megnehezítették. Ez intézkedések folytán első sorban a felekezeti főhatóságok, mint az iskolák fentartói léptek fel, kérve a meg nem érdemelt szigorú intézkedések enyhítését és az egyetemes emberi művelődés szolgálatára évszázadok óta nagy eredménnyel működő iskolák továbbbi zavartalan működésének engedélyezését. Az egyházi főhatóságokon kívül a Magyar Párt is védelmére kelt a magyar műveltség e várainak. Elhatározta ugyanis a párt, hogy az országgyűlésnek a párt programja alapján megválasztott tagjai által a kormánynál közbenjár az iránt, hogy az iskolák munkáját jövőre ne akadályozzák, hanem a fenálló országos törvények, a törvényerejű gyulafehérvári határozatok és a kisebbségek érdekében keltett párti határozatok alapján a gyakorlatban is ismerjék el és biztosítsák a magyar egyházak iskolafentartási jogát.

Azt is elhatározta a Magyar Párt, hogy az iskola-kérdésben ez év május 22-én, vagyis pünkösd harmadnapján Marosvásárhelyt rendkívüli közgyűlést tart. Ennek a gyűlésnek legfőbb tárgya a magyar iskolák mellett való határozott állásfoglalás, méltóságos tiltakozás az azokat sújtó igazságtalan intézkedések ellen s ünnepélyes kijelentése annak, hogy a magyarság iskoláihoz és iskolafentartási jogához tántoríthatatlanul ragaszkodik.

Ezt az elhatározását a közgyűlés indokolt felterjesztésbe foglalva küldöttség útján fogja a kormány és a király elé terjeszteni, kérve és remélve törvényes és jogos igényeinek elismerését. Ha ez a reménye nem teljesülne, a Párt nemzetközi uton fog védelmet keresni.

Ugy érezzük azonban, hogy ehhez a komoly lépéshez nem kell folyamodnunk, hiszen nem kérünk kegyet, nem új jogokat. Csak azt akarjuk megőrizni, a mi a miénk évszázados munka, évszázados áldozatok jogán, de a törvények erejénél fogva is. Iskoláink nem sérülnek senkinek semmi érdekét, nekünk pedig nagy kincsünk minden iskolánk; talán egyetlen immár, ami még a miénk. Munkájuk, igaz, első sorban miérettünk van, de szolgálja az állam érdekét is, mert törvény tiszteletben, egymás megértésére, megbecsülésére és szeretetére nevel fel évente száz és ezer ifjút, akik bi-

zonyára hasznára lesznek hazájuknak is, sokkal inkább, mintha folytonos, váratlan akadályok nehezítik életalaplító szorgalmas munkájukat. Sz.

A Minerva Irod. és Nyomdai Műintézet R.-T.

könyvesboltjában Kolozsvár, Str. Reg. Maria 1. kaphatók a következő ref. egyházi művek:

Beke Sámuel: Vasárnapi beszédek I.	— — — — —	15 L
Bod és Benkő: Egyházi törvénykeztető	— — — — —	15 „
Egyházi beszédek	— — — — —	15 „
(Kálvin halálára)	— — — — —	10 „
Hérspei: Isten Igéje	— — — — —	15 „
Jancsó: Beszédek I.	— — — — —	20 „
Káté	— — — — —	5 „
Kovács: Egyházi beszédek	— — — — —	10 „
Medgyes: Eredeti halotti imák	— — — — —	15 „
Eredeti egyházi beszédek	— — — — —	15 „
Mihályi: Egyházi beszédek	— — — — —	20 „
Nagy: Szent történetek	— — — — —	10 „
Péterffy: Beszédek I.	— — — — —	10 „
„ „ III.	— — — — —	10 „
„ „ IV.	— — — — —	10 „
„ „ V.	— — — — —	10 „
„ „ VI.	— — — — —	10 „
„ „ VII.	— — — — —	10 „
Sükkösd: Halotti beszédek	— — — — —	10 „
Szász Károly: Protestáns egyházi tár 1/1 füz.	— — — — —	15 „
1/2	— — — — —	15 „
Tómpa Mihály: Egyházi Beszédek 1/II.	— — — — —	50 „
Vadas: Egyházi beszédek I.	— — — — —	15 „
Wolfarth: Új testamentum magyarázata I II.	— — — — —	100 „
Új szövetség (kis biblia)	— — — — —	20 „
Károli: Szent biblia ó- és új szövetség	— — — — —	70 „
Nagy Péter: Konfirmációs káté	— — — — —	10 „

KÜLFÖLD

Merényileték a Ruhr-vidéken. A német ellenállás mind erőszakosabb eszközöket kezd használni. A Ruhrvidéken egymást érik a merényileték. Buer város közelében bombákat helyeztek el a síneken és a vasutat nagy területen fölrobbantották. A francia csapatok mozgását a közlekedés bizonytalansága nagyon hátráltatja. A német kormány mindent megtesz az ellenállás fokozására. Közelebről Kuno kancellár haragtól izzó beszédben hívta fel a Ruhrvidék lakosságát a kitartásra. A megszállott területeket titkos utakon röpiratokkal árasztják el. Egy ilyen röpirat kimutatást közölt arról, hogy a megszállók eddig hány németet öltek meg. A kimutatás szerint negyvenhét németet a franciák hármát a belgák végeztek ki. Az áldozatok közt huszonhét munkás és tizenhárom képviselő van.

Kié lesz a törökországi petroleum? Három hatalom versenyez a törökországi petroleumforrások kiaknázási jogáért: Franciaország, Anglia és Amerika.

A török béke létrejöttét is főképpen ez a vetélkedés akadályozza. Egy időben úgy látszott, hogy a franciák kerekednek felül és gazdasági érdekkörükbe vonják a törököket. A valóságban az történt, hogy az angorai nemzetgyűlés a mosszuli petroleum-kutakat Amerikának adta bérbe s ugyancsak amerikai tőkével igyekszik kikötőit és vasutait kiépíteni. Az új barátságot mind az angolok, mind a franciák a legnagyobb elégedetlenséggel veszik tudomásul.

Közeledés Románia és Magyarország között. Beszámoltunk arról a nagyfontosságú mozgalomról, amelynek célja: Magyarország és a kisantant közötti békét teremteni és ezzel közép-európa gazdasági rendjét utbaindítani. Ennek a mozgalomnak jelentékeny előrehaladására mutat, hogy Románia és Magyarország között a tárgyalások már meg is kezdődtek. Gróf Zichy Rubidó bukaresti magyar követ a magyar-román közeledés kérdéséről a következőképpen nyilatkozott.

Ami a közeledést illeti, annyit mondhatok, hogy a magyar politikai élet vezetőit teljes határozottsággal öhajlják a közeledés létrehozatalát.

— Én a magam részéről két álló esztendeje dolgozom azon, hogy a megegyezés létrejöjjön. Azt hiszem, hogy most, amikor a kérdés teljes aktuálitást nyert, néhány nap múlva részletes tanácskozások történhetnek ebben a tekintetben.

Gróf Bethlen István bukaresti utjáról a következőket mondotta:

— Erre nézve nem tudok felvilágosítást adni, de bizonyosan még az utazás időpontja sincs meghatározva.

A jóvátételek fizetéséről a bukaresti követ így nyilatkozott:

— Párisban most döntenek a jóvátétel ügyéről. Benyomásom és meggyőződésem az, hogy Magyarország nem képes jóvátételt fizetni, de ha mégis fizetésre kényszerítenék, úgy az ország végső romlását idéznék elő.

Vita Mussolini olasz miniszterelnök érzelmeiről. Friedrich István volt magyar miniszterelnök nemrégiben látogatást tett Olaszországban. Hazatérése után nem a legkedvezőbb színben tüntette föl Mussolini olasz miniszterelnöknek a magyarok iránt megnyilvánuló érzelmeit. Azt mondotta, hogy Mussolini annak a politikának a híve, amely a legyőzött államoktól s így Magyarországtól is minél nagyobb hadisarcot igyekszik kicsikarni. Friedrich nyilatkozata nagy feltűnést keltett és másokat is megszólalásra készítetett. Az egyik újságban nyilatkozik Teleszky János volt pénzügyminiszter is, aki nemrégiben szintén megfordult Olaszországban. Teleszky csodálkozik Friedrich kijelentésein, mert — úgymond — én nagy jóakaratot és megértést tapasztaltam Magyarországra és a mai magyarországi kormányzat irányában Mussolininél, aki barátságos érzelmeit nem titkolta, sőt úgy nyilatkozott, hogy Magyarország

megegyezése és a mai kormányrendszer Közép-Európa nyugalma érdekében nagyon kívánatos. Olaszországban úgy Mussolini, mint egyéb mértékadó hivatalos tényezőkkel való érintkezés során nemcsak barátságos érzelmenek láttam tanujelét Magyarországra irányában, hanem annak is minduntalan tanujelét láttam, hogy az olasz politika és Magyarország között nemcsak érdeellentétek nincsenek, de hogy Magyarország megerősödése igazi érdeke Olaszországnak. Ép azért azt tartom, hogy a franciabarát hangulat, amely kétségtelenül Mussolini politikája egyik alapkövének látszik, nem zárja ki és a jövőben sem fogja kizárni, hogy Magyarország és Olaszország közt politikai harmónia lehessen. Mussolini előttem a jóvátétel kérdésében elfoglalt álláspontjáról egyáltalán nem nyilatkozott, de meggyőződésem, hogyha ő, aki egyébként is nagy tájékozottságot árult el itteni viszonyaink tekintetében, személyesen fog foglalkozni a magyar reparáció kérdésével, akkor a kérdés megoldása Magyarországra nézve nem lesz kedvezőtlen.

A törökök igénye a Duna egyik szigetére. Az Alduna vidékének egyik legszebb pontja: Ada Kaleh szigete. A kirándulók Orsováról csónakon szokták meglátogatni a festői fekvésű helyet. A természet-szépségén kívül a lakosság néprajzi érdekessége vonza oda az utazókat. Ada Kaleh szigetét ugyanis törökök lakják, akiknek életmódja, vallása, viselete, építkezése teljesen megegyezik a többi törökökével. A békeszerződések ezt a területet is Romániának jutatták. Ujabbán a törökök igényt támasztanak Ada Kaleh birtokára, sőt váratlan módon az angorai kormány egy megbízottat is kiküldött, hogy azt a szigetet török főhatóság alá helyezze. Az eljárás ellen a román kormány persze erélyesen tiltakozott és a török megbízottat a sziget elhagyására szólította föl. Az ügyet diplomáciai úton fogják elintézni.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitebank Rt.

Kolozsvár, Piața Unirii (Mátyás kir.-tér) 7.

Alaptőkéje: 16,000,000 leu.

Tartalékok circa: 15,000,000 leu.

Flókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron

Affiliált üzletei: Tordaranyosvármegyei Takarékpénztár

r. t. Tordán, Udvarhelymegyei Takarékpénztár

r. t. Székelyudvarhelyen. Alsófehérvármegyei

Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. t. Nagy-

enyeden, Bognár és Szántó Erdélyi Kereske-

delmi r. t. Kolozsvárt.

Áruraktárai a vasúti állomás mellett.

HÍREK

Iskolai vizsgálatok tövében. Közöltük már olvasóinkkal, hogy a *Magyar Nép* lelkes írói táborának közreműködésével egy könyvsorozatot szándékszunk kiadni, amely a lehető legolcsóbb áron a legkitünőbb magyar műveket fogja forgalomba hozni. A sorozatban szerepelni fognak verses gyűjtemények, elbeszélések, dalfüzetek, gazdasági és ipari szakmunkák, egészségügyi értekezések, törvénytárgyaltatok stb. Örömmel jelenthetjük, hogy a sorozat első számának nyomtatása már megkezdődött. Ennek az első számnak „Szavalókönyv” lesz a címe és tartalmazni fogja a magyar költészet legszebb darabjait: mintegy 50—60 szavalásra is alkalmas gyönyörű verset. Azt hisszük, hogy jelentésünk nagy örömet fog okozni a falusi ifjuság körében, amely olyan lelkesen működik közre az ismeretterjesztő előadások és vallásos estélyek műsorában. De a fontos irodalmi eseményt figyelmébe ajánljuk az elemi iskolák fenntartóinak és tanítóinak is. A *Magyar Nép* könyvtárának ez első számánál alkalmasabb jutalomkönyvet alig adhatnának a jó tanulók kezébe! A közel 100 oldalra terjedő *Szavalókönyv*-nek 5 leu lesz az ára. A megrendelést a Minerva vagy kiadóhivatalunk teljesíti. Postaköltségek megtakarítása végett kérjük, hogy az egy helyre szóló példányokat lehetőleg együttesen sziveskedjenek megrendelni.

Elismerés a magyar bírák munkássága iránt. Florescu igazságügyminiszter közelebről látogatást tett Nagyváradon s ez alkalommal érdekes kijelentéseket tett az újságírók előtt. Arra a kérdésre, hogy mi a véleménye a magyar bírák működéséről, azt felelte, hogy a legkitünőbb elismeréssel adózik irántuk. Kevesebb örömmel jegyezzük föl azt a kijelentését, hogy a bírói tárgyalások csak román nyelven történhetnek és a magyar felek csak tolmács útján használhatják anyanyelvüket. — Ez a fellogás egyáltalán nem egyezik meg a békeszerződések kisebbségi rendelkezéseivel s reméljük, hogy ebben a tekintetben a jogon és igazságon alapuló jobb belátás fog győzni. Egyébként az igazságügyminiszter több magyar bírónak újabb félevi haladékat adott a román nyelv megtanulására. (Ebben a tekintetben még Csehország is nagyobb jogliszteleket tanusít a kisebbségekkel szemben. Olyan hejységekben ugyanis, ahol a kisebbségi nemzetekhez tartozó lakosság meghaladja a 20%-ot: alkalomadtán annak a kisebbségi nemzetnek a nyelvét is használni lehet a bírósági tárgyalásokon.)

Tanítók román nyelvű vizsgálja. Az állami alkalmazásban levő kisebbségi tanárok és tanítók román nyelven leteendő vizsgájának tárgyában a közoktatásügyi miniszter a következő rendeletet adta ki:

„A közoktatásügyi minisztériumnak a közép- és felsőbb oktatás főigazgatósági osztálya Bucuresi 26609—923. számú rendeletével kötelezi az állami fizetést élvező kisebbségi tanárokat és tanítókat, hogy 1923. szept. 1-ig románul tudjanak. Erről meggyőződést szerzendő: a kisebbségi tanárok és tanítók egy vizsgálatnak vettettek alá, mely áll: a román nyelv és modern irodalom-történet, a románok története, Románia földrajza és alkotmánytan tárgyaiból való vizsgából. A vizsga ideje 1923. július 15. és aug. 31. között lesz az iskolakörzetek székhelyein. Ezen vizsgára kötelezett minden kisebbségi tanár és tanító, ki állami iskolánálvalan alkalmazva, tekintet nélkül arra, hogy van e vagy nincs nostrifikáló bizonyítványa. Felmentetnek ezen vizsga alól a nem román tannyelvű iskolák azon tantestületi tagjai, kik 30 évi szolgálatot betöltöttek 1923. szept. 1-én, vagy 60-ik életévüket meghaladták. Hasonlóképpen felmentetnek ezen vizsga alól azok, kik ideiglenesen alkalmazottak. Azok az állami iskolánál alkalmazott kisebbségi tanítók, kik ezen vizsgának nem vetik magukat alá, 1923. szept. 1-ével a tanügyből kizáratnak. A tankerületi főigazgató helyett: *Candrea s. k.* A tanítótestületek lépéseket tettek, hogy a fenyegető vizsgálatokat részletenként, hosszabb idő alatt tehessék le.

A mézskői magyar ifjuság ujabban minden sátoros ünnep alkalmával műkedvelő előadást tartott. Szinre került már eddig: A gyimesi vadvirág, Cigány Panna, Megjöttek a huszárok, A cigány, Falu rossza, Amit az erdő mesél stb. Legközelebb, husvét másodnapján három egyfelvonásos előadásával tettek ki magukért a derék mézskői ifjak. Szinre hozták Az új bíró, vagy ki fizeti meg a káposztát?, Rendezés és Aandemia c. darabokat, amelyek előadásában nagy buzgalommal vettek részt: Halmágyi Mózes, Halmágyi János, Gálffy Miklós, Gálffy Zsiga, Komáromi Mártonné, Kiss Ferenc, Kereki András, Daczó Imre és Bencze Sándor, Daczó Imre és Kereki András játéka messze kiemelkedett a falusi műkedvelő előadások szokott színvonalából, nem is említve Komáromi Mártonné, tanítóné intelligens játékát, kedves megjelenését. Nagy hála illeti az egyetem kultura nevében Komáromi Márton unitárius elemi iskola tanítót, aki sokszok kicsinyes előítélettel küzdve, végezte mindenkor a betanítás és rendezés nehéz munkáját.

Nem lesz szabadságolás. A közelmúlt években részint takarékoságból, részint a mezőgazdasági termelés fokozása céljából tavasszal és nyáron sok katonát szabadságoltak. Bukaresti jelentés szerint az idén április 1-től október 1-ig sem lesznek, sem a legénység nem kapnak szabadságot, mert azt tapasztalták, hogy a gazdasági szabadságolások nagyon hátráltatják a kiképzést.

A „Hangya” közgyűlése. A „Hangya Szövetkezet” nagyenyedi központja csütörtök délelőltől tartotta meg ez évi rendes közgyűlését. A közgyűlést dr. Garda Kálmán igazgatósági alelnök elnökölt, aki megnyitó beszédjében kifejtette, hogy a „Hangya” központ a múlt év folyamán belépett a szövetkezetek nemzetközi szövetségébe. Rámutatott a kormány múlt évben megjelent azon fontos rendeletére, mely a román „Hangya” szövetkezetek jelenlegi szervezeteit és központját elismerte. A közgyűlés az előterjesztett megbeszélést és zárszámadást, valamint az igazgatóságnak a tisztviselés felosztására vonatkozó javaslatát elfogadta. Az igazgatóság tagjai közül hétnek lejárván má-

dátuma, helyüket hat régi igazgatóval töltötte be, az egyik megüresedett helyre pedig egyhangulag Ugron István volt miniszteri választotta meg. A közgyűlésen a „Hangya” szövetségek képviselőjében Gyárfás Elemér, Békely Lajos, Bánffy Ferenc báró, Drexler Béla és mások vettek részt.

Az agrárreform a Népszövetség előtt. A román földreform során magyar állampolgárok földjeit is felosztották. A magyar kormány sérelmesnek találta ezt az intézkedést és a Népszövetséghez fordult orvoslásért. A Népszövetség legközelebbi ülésén tárgyalni fogja a kérdést. A tárgyaláson Lukács László és Kánia Kálmán logják képviselni Magyarországot.

Pestis-járvány Indiában. Az angol uralom alatt élő India városaiban rettenetes pestis-járvány pusztítja a lakosságot. Csúpán március hó folyamán közel negyven ezer ember halt meg pestisben. A lakosság nagy rémületben él, senki sem bizonyos a maga élete felől. Némely városokban az utca hullákkal van tele, ami csak növeli a betegség elharapózását. A „benszülött lakosság között babonás hírek növelik az izgalmat. A politikai izgatók ezt a hangulatot is a maguk hasznára fordítják és azt hirdetik, hogy isten azért bünteti az indusokat, mert nem küzdenek elég erélyesen az angol uralom lerázása érdekében. Az angol hatóságok attól tartanak, hogy nagy lázadások fognak kitörni.

Rabló-világ. Rémes rablógyilkosság történt Mezőtelegden. A község nagy szerteiben álló plébánosát, Besszer Hugót április 13-án éjszaka hálószobájában meggyilkolták. A jelek arra vallanak, hogy a gyilkosságot cigányok követték el rablási szándékkal. A falu lakosságában óriási megdöbbenést keltett a kegyetlen gyilkosság.

Lépfene Szatmár vidékén. Szatmár környékén újra felütötte fejét a lépfene. Ez a betegség rendkívül ragadós, emberre és állatra, egyáltalán halálos veszedelmet jelent. Szerencsére a ragály ellen védőoltással könnyen lehet védekezni az ugynevezett antrax-serummal. Ahol a veszedelem jelentkezik, a legelőre járó állatokat egytől-egyig be kell oltatni. Közlelebbről a betegségéről bővebben írunk.

Vásári csalók. A pár nappal ezelőtti megtartott csáki vásáron egy Josst Mihály nevezetű bánlakai ember lovat akart vásárolni. Hamárossan talált is egy neki megfelelőt, melynek tulajdonosával, egy cigánnyal alkudozni kezdett. Egy másik cigány, kinek rossz gebéje volt, többször ajánlotta azt megvételre, Josst Mihály azonban rá sem hederített. Mikor az első cigánnyal megalkudott a lóra 2700 Leuban és 100 Leu foglalót akart neki átadni, a másik cigány a szaszt kikapta kezéből lármát csapott és az elősielő csendőröknek is azt mondta, hogy Josst Mihály az ő lovát vette meg 2700 Leuért (1000-et sem ért meg). Az a cigány, akinek lovát ez az ember tulajdonképpen meg akarta venni, ugyanezt állította, mint betanult cinkostársa. Más becsületes tanu nem volt és így kénytelen volt a rossz gebét drága pénzen átvenni. A szerencsétlen ember nem akart ilyen rossz lovat hazavinni és azért túl akart adni rajta. Vevőként ugyanaz a cigány jelentkezett és hosszú alkudozás után 1000 Leut ígért, mikor azonban a marhalevet kézhez kapta már csak 500 Leut adott. Erre több ember, kik már hallották az esetet, felháborodásukban szidalmazták a cigányt, ki avval fenyegette meg az ismét rosszul járt szegény embert, hogy feljelenti, mert oly

állatot adott el, melynek járata nem volt átírva nevére. Mire a csendőrök a lármára elősieltek, még „huszonötöt” is ajánlottak Josst Mihálynak, kit csak az ő jól ismerő albiró szabadított meg a veréstől. Tanulság: óvakodjunk az elszaporodott vásári csalóktól.

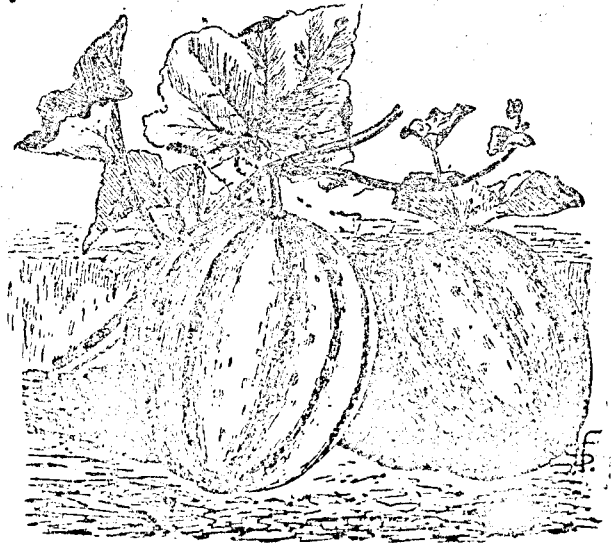
GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI KÖZVETLEN

Kik akarnak sárgadinnyét termeszteni?

A termelés hibái: elfajulások. — Melyek a legjobb fajták? — Milyen talaj kell a sárgadinnyének? — Fészekkésztés. — Hogyan siettethetjük az érést?

A dinnye termesztése, ha egy kis utánajárással, lelkiismerettel történik, egyike a legjövődélmezőbb foglalkozásnak. A jó, tiszta fajta dinnyének finom íze, leveses cukor tartalma és kellemes illata olyan tulajdonságok, amelyeket igen kevés gyümölcsnél találunk meg. Ha a dinnye meg van érve, hideg vízben lehűtve: vetekedik a legkitünőbb cukrasz által készített fagyalattal is.

Ma már azonban a sárgadinnyével is úgy vagyunk, mint a nagyvilággal, az emberekkel és mindennel: semmi sem olyan, mint régen; az emberek kapzsisága, lelkiismeretlensége a dinnyére is kihatott. A termesztők ma már nem arra törekednek, hogy inkább kisebb, de jóízű dinnyéket termesztenek, hanem arra — ami leginkább a sok tudatlan vevőnek is tetszik — hogy (amint azt az alföldi magyar is nevezi) nagy *kótyok*

Szépen fejlett sárga dinnye.

dinnyéket termesztenek. Ezeknek az alakja igen nagy, hosszukás, bordás, a héjuk recés, a husuk pedig izetlen, eleinte husosak, később pedig kásásak. Igen gyakran lehet látni, hogy dinnyeföldek szélein nagy mázsás tököket termesztenek, amelyekből a dinnye elfajzik és

azoknak magvaiból kikelő utódok ugyan nagyobbak, de izetlenebbek lesznek. Az ilyen gazdáknak azután hiába beszél az ember, hogy ez így nem helyes. Így a hozzáértő ember nem is talál a piacon jó dinnyét, hanem az üzletekben, csemegekereskedésekben keres, ahol drágábban is megfizeti. Ezekre a helyekre a jobbnál-jobb dinnyéket a kertészek szállítják, akik igazi szaktudással és lelkiismeretességgel állítják azokat elő.

A finom jófajtájú sárgadinnyéket két nagy csoportba sorozzuk u. m. a *Turkesztánokra* és a *Cantaluppokra*. Az első csoportba tartozók közül a legjobbak: a *zöldhusu Turkesztán, Muskotály-Turkesztán, Rózsá-Turkesztán, Tisza gyöngye, Bem tábornok, Aknabát*. A második csoportba tartozók közül legjobbak befőzésre és kandirozásra is legalkalmasabbak: *Belegard, Cantalup, Fekete karmelita* és a *Párisi piaci Cantalup*. Ezeket a fajtákat szereti a magyar közönség is a legjobban. Minden más fajtát csak kipróbálás után termesszünk nagyban s kerüljük a nagy izetlen fajtákat annál is inkább, mert olyan világot élünk, amikor a tudatlan embereknek is kezd már nagyobb, kényesebb igényük lenni.

A sárgadinnye legjobban szereti a feketeszínű homokos vagy friss feltörésses talajt. Hogy azonban más talajon is termesztessünk, — ha az a talaj jó erőben nincsen — fészkeket (gödröket) kell készíteni, amelyekbe sok érett istállótrágyát vagy fekete erdei földet, composztot (szemétföldet) hordunk. Éghajlatra nézve is elég válogatós a sárgadinnye, úgy hogy nagyban való termesztésre csak ott lehet bevezetni, ahol az a szőlő, kukorica, érési idejében is beéri.

Ha homokos talajjal van dolgunk, úgy elegerőde a talajt tavasszal közép-mély szántással megművelni, míg kötött talajnál az őszi mély szántás elengedhetetlen. Ugy az őszi, mint a tavaszi szántást azonban csak tavasszal fogjuk megboronálni, közvetlen a fészkek elkészítése előtt. A fészkeket, hogy egymástól milyen távol helyezzük, azt attól tesszük függővé, hogy tisztán dinnyét avagy azzal vegyesen kukoricát is kívánunk termesztetni. Széljárta területeken ajánlatos a dinnyét kukoricával vegyesen vetni, mely esetben a fészkeket 2 m. sor és $1\frac{1}{2}$ m. tölvolságra készítjük. A sorok közé 3 sorban 60—60 cm. távolságra vetjük a kukoricát míg a fészkek sorába csak 2—2 kukoricát helyezzünk. A liszta dinnyetermesztésnél pedig aszerint, hogy milyen hosszú indájú fajtákat termesztünk 1— $1\frac{1}{2}$ m. távolságra állítjuk fel a töveket. A kukoricával kevert termesztésnek egyetlen hátránya az, hogy a kukorica szára buvóhelyet nyújt avatallan embereknek a dinnyében való garázdálkodásra.

A fészkek készítése, ha jó tápdus talajjal van dolgunk, nagyon egyszerű. Ez esetben a kifejlett sorokba kézzel vagy kapával 15—20 cm. átmérőjű tányé-

rokat készítünk. Ha azonban a talaj nem a legtápdusabb volna: úgy ásóval a fészkek helyén 20—25 cm. mély ugyanilyen széles gödröket készítünk, amelyeket $\frac{3}{4}$ részükig érett porhanyó trágyával $\frac{1}{4}$ részét a talaj földjével töltünk meg és azt jól összekeverjük. A dinnye termését, valamint annak jó ízét fokozzuk, ha a fészkekbe 20 grm. koncentrált káli sót és 10 grm. szuperfoszfátot a földdel és trágyával jól összekeverünk. Vigyázzunk azonban, hogy a műtrágyakeverés a vetés előtt legalább 10 nappal történjék meg, mert a dinnye magvai és gyökerei a szilárd lápsók iránt nagyon érzékenyek.

A szabadföldbe való vetés április hó végén történik olyan formán, hogy egy-egy fészkekbe 5—6 szem magot jó ritkán elhelyezünk és $\frac{1}{2}$ cm. vastag földdel betakarunk. A magvak kikelését nagyban sieteltethetjük az által, hogy a magvakat 24 óráig langyos vízben áztatjuk. Ha attól kell tartanunk, hogy a trágyával a fészkekbe lótelük vagy egerek kerültek volna be, úgy tanácsos lesz a magvakat 1 óráig még petróleumban is áztatni. A sárgadinnye mag jó minőségére vonatkozóan tudnunk kell azt, hogy nem szeretjük a friss tavalyi termések magvait vetésre használni, hanem 3—4 éveseket; mert a friss magvakból kikelt növények később hoznak gyümölcsöt, sok erős indát s így kevesebb termést fejlesztenek; míg az idősebb magvakból fejlődött növényeknél a dolog fordítva van s nekünk termelőknék így a hasznosabb.

De a dinnyetermesztésnek még egyéb fogásai is vannak, amiket szintén ismertetni fogunk.

P. Nagy Sándor.

Kivitei hírek. A kormány megengedte, hogy Romániából 2 ezer vagon *zabot* Svájcba kivigyenek. A kivített a szövetszövetkezetek központja fogja lebonyolítani. Az első szállítmány már május elsején elhagyja az országot. A *sonka* kivitelét a jövőben szigorúan ellenőrzik, mert rájöttek, hogy a sonkával együtt más sertéshúst és zsírneműeket is kiszállítanak. A kormány hír szerint azt tervezi, hogy a mezőgazdasági termények kivitelét aratás után teljesen szabadabbá teszi.

A „Glausch“-féle „Haematicum“ aromatikus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva vérszegénység, sápadtság, étvágytalanság és gyenge testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselőt Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

Heti piac.

Tájékoztató árak.

A Magyar Nép külön tudósítótól.

	Dicsőszent- márton	Kolozsvár	Mármaros- sziget	Székhely- udvarhely
Buza munként	420.—	L 440.—	L 500.—	L 400.—
Rozs	—	360.—	400.—	380.—
Kukurica	340.—	400.—	440.—	390.—
Zab	340.—	420.—	420.—	390.—
Árpa	—	460.—	430.—	395.—
Főzölliszt kgként	6.—	6:60	17:20	8.—
Kenyérliszt kgként	5.—	4:30	6.—	5:50
Fehérkenyér kgként	6.—	6:10	7.—	7.—
Barnakenyér kgként	5.—	4:10	6.—	5.—

Tejtermékek:

	Kolozsvár.	Szegesvár.
Tej literenként	450 leu	4.— leu
Tejföl	18.— leu	30.— leu
Teavaj kgként	90.— leu	90.— leu
Tehéntúró kgként	12.— leu	12.— leu
Sovány tehénsajt kgr.	15.— leu	14.— leu
Júhsajt kgként	30.— leu	30.— leu
Júhvaj kgként	55.— leu	60.— leu

Sertés.

(Nagyvárad.) Tartanivaló 3—6 hónapos 500—1200 leu, 6—12 hónapos 1000—2000 leu. Kővér süldő sertés I. oszt. élősúlyban kgként 32, II. oszt. 29-30 leu. Kővér nehéz sertés I. oszt. élősúlyban kgként 36, II. oszt. 32 leu, zsír kilogrammonként 72 leu, olvasztani való szalonna kgr. 56 leu, sózott szalonna kgr. 56 leu.

Nyersbőr.

(Mármaros-sziget.) Ökörbőr kgr. 30, tehénbőr 28, ló bőr drbként 250, borjubőr kgr. 32, báránybőr fehér dbként I. oszt. 130, II. oszt. 70, fekete I. oszt. 130, II. oszt. 80, kecskebőr dbként 80—90, gidóbőr dbként 30—40 leu.

Baromfipiac.

(Mármaros-sziget.) Sovány liba 75 leu, kővér liba 250, csirke dbként 30, tyúk 60—70, kacsza sovány 40, pulyka I. oszt. 150, II. oszt. 90 leu.

Gazdasági gépek és eszközök.

Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

A jövődő ipari szakoktatása.

A kolozsvári iparkamarának egyik gyűlésén az elmúlt héten foglalkozott egy javaslat keretében Balázs Gyula iparkamarai főtitkár, lapunk munkatársa, az ipari szakoktatás reformjának kérdésével. A nagy belátásról és széles körűtekintésről tanuskodó javaslat az ipari szakoktatást kapcsolatba kívánja hozni az általános közoktatási reformmal. E szerint a gyerek 7 éves korában kerül elemi iskolába, ott 4 évig tanul. Ezután három évig előkészítő-tanfolyamot köteles végezni. Az előkészítő-tanfolyamokon falun a mezőgazdasági, városban az ipari- és kereskedelmi tudást elősegítő tanulmányokat végeznie az ifjú és csak azután, tehát 14 éves korában léphetne az életbe, falun mint kisgazda, városban pedig mint iparos, vagy kereskedő-tanonc. Ennek az iskolatervezetnek egyik fő erőssége az volna, hogy a szaktudás megalapozásán kívül a test kifejlődésére is időt engedne és így lehetetlenné válnék az, hogy a 14 éves kornál fiatalabb, gyenge szervezettű gyerek ipari foglalatosság közben testnevelő munkát végezzen.

A tervezet szerint azt, hogy ki minő ipari pályára menjen, nemcsak a szülők vagy a gyerekek szándéka szabná meg, hanem arra a hatósági orvos véleménye is döntő befolyást gyakorolna. Ipari pályára menő ifjak ugyanis a javaslat szerint föltétlenül díjmentes állami orvosi vizsgálatnak vetendők alá.

A tanulási idő a tanoncok részére három évben szabadulhat meg. Azonban ennek elteltével is csak akkor szabadulhat föl az inas, ha gyakorlati tudását szakemberek előtt bemutatott munkatárgyakkal igazolta.

A segédi idő hat esztendőig tartó műhelygyakorlatban telik le. Ezután is azonban mesterré csakis akkor szabadulhatna föl, ha egy megfelelő bizottság előtt gyakorlati és elméleti szaktudásáról sikeres vizsgát állana ki a segéd.

Szükségesek tartja a Balázs javaslata Erdély 11 alsófoku ipariskolájának megreformálását is. Ez az alsófoku ipariskola 3 évre terjedne és mintegy a három inasi évet helyettesítené olyképen, hogy így nagyobb elméleti szaktudású iparosok nevelhessenek. Az alsófoku ipariskolásnak ahhoz, hogy mesterré lehessen, még épen úgy 6 évet kellene segédként eltöltenie, mint a felszabadult inasnak.

A tervezet az ipari szakoktatás érdekében mulhatatlanul szükségesnek tartja, hogy az országban leg-
alább két Technológiai Iparmúzeum állíttassék föl.

Aki a 3 alsófoku ipariskola elvégzése után arra

kapna kedvet, hogy, otthagynván az ipari pályát, középiskolába lépjen át, annak a különbözőzeti vizsga alapján módot kell arra adni.

A legmagasabb fokú ipari képzettséget a közép-fokú ipariskola adná, mely egy előkészítő évvel együtt 5 évig tartana. Ez az iskola volna arra hivatva, hogy az országnak tervező és alkotó műszaki segéd-erőt neveljen. Az iskola érettségi bizonyítványt adna, tehát növendékei a műegyetemre mehetnének és azonkívül a katonasághoz egyévi önkéntességi joggal bírnának.

A javaslat még tovább megy és szükségesnek tartja a középfokú ipariskola szétágazását 1. Mechanikai; 2. Elektrotechnikai; 3. Hid- és utépitészeti; 4. Építészeti; 5. Vegyi szakiskolára.

Tudnivalók a budapesti mintavásárról.

A folyó évi május hó 19—20-ig megtartandó budapesti árumintavásárra utazó külföldi (nem magyar) állampolgárok folyó évi május hó 15-től 25 ig beérőleg a határt magyar vízum nélkül is átléphetik és pedig Romániából a nyirábrányi, kötegyáni, biharkeresztesi és lökösházai határállomásokon. A vízum nélkül utazók azonban a kereskedelmi kamarák igazolványával tartoznak bizonyítani, hogy a mintavásár látogatására utaznak.

A távolsági gyorsvonatokon vízum nélkül beérkezők utlevelét a vonatkísérő közegek elismervény (igazolvány) ellenében bevonják.

Az utlevelekre a „Budapesti Árumintavásári Utlevélkirendeltség” rávezeti utólagosan a magyar vízumot, valamint a tartózkodási engedélyt és ezután a vonaton kapott elismervény (igazolvány) ellenében visszaadja.

A személyvonatokon beérkező vásárlatókatok utleveléire bejegyeztetik az utazás célja és az a figyelmeztetés, hogy a hiányzó vízumot és a tartózkodási engedélyt a „Budapesti Árumintavásári Utlevélkirendeltség”-nél Budapesre érkezésüktől számított 24 órán belül kötelesek beszerezni. Az árumintavására utazó külföldi állampolgárok a szabályszerű, vízumdíj felét fizetik, akár a m. kir. képviselői hatóságoknál, akár utólagosan Budapesten szerzik meg a vízumot. A kolozsvári m. kir. utlevélkirendeltség a vásárlatókatoknak az említett kedvezményes vízumot ipar- és kereskedelmi kamarai igazolvány alapján adja meg.

A husipar és az új szállítási díjak. A CFR az állatszállításra nézve új árakat állapított meg, melyeket a hivatalos lap április 2-iki száma értelmében rendelet-törvényként április 15-től kezdődőleg már is életbe léptettek. A felemelt tarifátételeket a következőkben közöljük. *Kivitt, vagy behozott állatok után:* Juh és kecske darabonként 5 leu, ló és szarvasmarha darabonként 5 leu, sertés, csikó, borjú, szamár, öszvér

darabonként 20 leu (az állatot borjunak vagy csikónak csak 6. hónapjáig tekintik). Tudvalevő, hogy a behozott állatok oltáson esnek át; az oltás díja korra és nemre való tekintet nélkül darabonként 40 leu. Ezenkívül minden egyes vagon állatorvosi vizsgálatáért 50 leu fizetendő, tekintet nélkül az állatok számára. A vagonok tisztítási és fertőtlenítési költsége a kocsi mérete szerint 200—300 leu között váltakozik. Tenyésztési célokra behozott állatok után állatorvosi díj nem fizetendő és kocsi tisztogatási költsége is csak 50 leu. A tenyészállatról, annak tenyészállapotáról azonban állatorvosi bizonyítvány mutatandó föl.

Bőrárak a kolozsvári piacon kiskereskedelemben. Lábas mosó-talp félbőrökben, I. rendű, kilogrammja 135 leu, II. rendű 125 leu, Crupontalp I/a 200 leu, II/a 180 leu, nyaktalp I/a 90 leu, II/a 75 leu, hasszáltalp I/a 85 leu, II/a 75 leu, kipsztalpbélés I/a 120 leu, II/a 105 leu, fekete borjubőr 175—185 leu, barna tehénbőr I. 130—165 leu, II. 140—145 leu, barna borjubőr I. 185—195 leu, II. 179—175 leu, fekete tehénbőr vételára 125—135 leu. A külföldi árúkra a leu változó értéke miatt bizonytalan. Magyar box és német provenieur (Oscaria, Wolner, Hungária) árú kvadrátonként: Belföldi box 38 leutól 50 leuig, Crison sevrő I/a 90 L. II/a 80 L. német márkás sevrő 88—110 leu, belföldi sevrő fekete 85—100 leu, színes 120—130 leu, sevrő lakk I. 130—140 leu, erdélyi és külföldi glaszé (bárányból) 700—800 leu kötésenként, timsós juhbőr fehér 1000—1200 leu kötésenként, barna vikszos bőr kilogrammonként 165—190 leu, 2—5 kilós 200—240 leu, 1—2 kilós 220—280 leu, tordai barkás sima bőr 150—150 leu, szászrégeni barkás és sima 200—240 leu. Egy pár bocskortalp minőség szerint 125—140 leu.

Vasipari termékek Brassóban. A mezőgazdasági szükségletek árai 50—80 százalékban emelkedtek és ezért a keresletük nagyon gyenge. A resicai ekevasak 20 százalékkal drágábbak, mint a Magyarországból a Weiss Manfréd-féle gyártól szállítottak. Az ekevas kilója átlag 22—25 leu. A rudvas alapára 11.50 leu. Patkószeg 1. számú kilója nagyban 14; 2. sz. 15; 3. sz. 16; 4. sz. 17 leu. Lágvaslemezek 16.30 leu. Sodronyszegek két hónap alatt 50 százalékkal emelkedtek, alapár 18 leu. A Westen féle medgyesi zománc-edények gyártmányainak alapára kilónként 110—120 leu.

A fuvarozáshoz iparendély kell. A szakeresség régen, amíg vonat nem járt, hány embernek volt egyetlen kereselforrása? Különösen a lókedvelő hegyes vidék lakossága üzte nagyban a szekeresességet. A háboru után a vonat leromlása miatt megint lábra kapott a szekeres élet. De ki hallott arról, hogy ez is iparág, ez is iparüzés. Pedig úgy van, aki pénzért másnak fuvaroz és ezzel magának állandó keresetet biztosít, annak iparendélyt kell vállalnia.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár 1923. április 18. —

1 dollár	= 211.5	leu
1 francia frank	= 14.05	"
1 svájci frank	= 40.—	"
1 font sterling	= 995.—	leu
1 líra	= 10.20	"
1 cseh korona	= 6.20	"
1 dinár	= 2.20	"
100 német márka	= 1.15	"
100 magyar korona	= 5.—	"

MULATTATÓ

Az égő csipkebokor.

Emésztő, bús láng szállt rá valahogy:
A csipkerózsa folyton ég azóta,
És tűz-siráma égig felzokog,
S lángpanaszát a nagy világba szórva,
Lobog, lobog az árva csipkerózsa.

Egy kis madár szállott a tüske-ágra
És ott dalolta vágyó énekét;
A csipkerózsa ekkor gyúlt ki lángra,
S hogy a madár elszállott más hazába:
A csipkerózsa mostan egyre ég.

Nikodemusz Károly.

Örmény anekdoták.

Az örményekről, kiknek Erdélybe való telepedését mult számunkban ismertettük, sok jóízű, tréfás történet jár szájról-szájra. Ezek közül válogattuk ki az alábbiakat.

A fogadalom.

Halálos beteg volt a felesége egy dús gazdag szamosújvári örménynek. A férj nem sajnált volna néhány ezerest sem, ha a doktorok meggyógyítják, ámde azok lemondtak az asszony életéről. Miután sem orvosság, sem doktor, sem pénz nem használt, elment egyik paphoz a férj és fogadást tett, hogy az esetben, ha neje meggyógyul, százakra menő gulyájából kiválasztja a legszebb pár ökröt és azoknak árát a templom számára adja.

A fogadalom megtette hatását, mert neje napról-napra jobban érezte magát, pár hónap múlva pedig egészségesen hagyhatta el az ágyat.

A pap ekkor figyelmeztette a férjet fogadalmára beváltására. Annak kellenél esett a figyelmeztetés, de végtére mégis csak eleget kellett tenni a fogadalomnak. A leközelebbi hetivásárra kihajtatott tehát egy pár gyönyörű ökröt és egy kakast. Rögtön jelentkezett vevő nem egy, de tíz.

— Mi az ára az ökröknek?
— Külön nem eladók, hanem csak a kakassal együtt.

— Megvesszük úgy is, — szólnak a vevők; — de mit kér érte?

— A kakas ára — felelt nagy bölesen az örmény, — kétszázkilencvenöt forint, a két ökör pedig öt forint.

— Az ur nyilván bolond!

— Tah pakaj, hagyjon csak rajtam!

Kacagtak magukban nagyokat a vevők, de kifizették a kívánt árt és pedig a kakasért kétszázkilencvenöt forintot, a két ökörért ötöt, összesen háromszáz forintot. A vásár megkötése után a férj megjelent a vevőkkel együtt a papnál, hogy a templomnak tett ígéretét beváltsa.

— Mi járatban vagytok? kérdezősködött a pap.

— Csak azért jöttem ezekkel a becsületes emberekkel, válaszolt a férj, hogy eleget tegyek fogadalmamnak.

Ekkor vevői felé fordult és kérdé tőlük:

— Mennyiért vettétek tőlem a kakast?

— Kétszázkilencvenöt forintért, — mondják azok hűségesen.

— Hát a két ökröt?

— Öt forintért, Cluj

Ekkor leszámolta a két ökör árát, az öt forintot a papnak, a kakas árát zsebre vágta és illedelmes köszönés után eltávozott.

Ne haragudjék.

Az örmény ember leánya halálos beteg. Reggeltől estig fultkos a család az orvos után, de nem bírják otthon lenni. Végre este megérkezik, de arra már meg is halt a leány. Amint az orvos belép, eléje rohan az apa s nagy jajgatással mondja:

— Doktor uram, doktor uram ne haragudjék, az én szegény leányom estig várt türelmetlenül. De aztán már nem bírta bevárni, hát neki indult — s meghalt.

Az ajándék.

Barcsay Domokos — a jó tréfaíró híres magyar író és politikus — anyósa, Korbuly Bogdáné névnapjára egy nagyobb virágvázát akart vásárolni s azért bement egy kolozsvári porcellán kereskedésbe. Az üzlettulajdonos keserves panaszok között éppen egy hatalmas virágvázának darabjait szedte össze, amelyet ügyetlen inasa tört össze.

— Látja méltóságos uram — szól a kereskedő panaszkodva — ilyen az üzlet. Mennyi apró darabot kell eladnom, míg ennek az ára megtérül. Most hoztam üzletem diszére és tízezer koronába került.

Barcsay rövid gondolkodás után a szomorú kereskedőhöz fordult:

— Mennyiért adja el nekem ezeket a darabokat.

— A kereskedő nagyot bámult s mosolygott, de mikor látta Barcsay komoly szándékát, husz koronáért átengedte.

— Kérem, tegyék be egy nagy ládába ezeket a darabokat, szegezzék le jól s majd egy hordárt küldök érte.

Az üzlettulajdonos fejcsóválva bámult Barcsay után s nem tudta mit gondoljon. Barcsay pedig a legközelebbi hordárnak meghagyta:

— Felviszi a ládát anyósom lakására s amint belép az ajtón, a küszöbnél meg fog holtani és elejti a ládát.

Ezzel Barcsay maga előre sietett az anyósához. Ott aztán így szólt:

— Fiúi szeretetem újabb jelét kívánom adni névnapja alkalmából, kedves anyám. Megvettem a legdrágább vázát, amilyen csak királyoknak van.

Mintha csak végszóra ment volna a dolog, kinyitott az ajtó és bebukott rajta a hordár, elejtve a ládát.

Barcsay anyósa felsikoltott s remegve szólalt meg:

— Most már eltörött a drága váza!

— El bizony! — szólt lemondóan Barcsay.

Az inasok rögtön felfeszítették a fedelet és a bámulat ekkor lett legnagyobb. Az udvarias kereskedő ugyanis minden darabkát — külön papírosba csomagoltatott.

Bányai Elemér gyűjteményéből.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

D. L. A cikket köszönjük, közölni fogjuk. — N. Gy. Az ilyen bölcselkedő verseket nagyobb művészettel kell megírni. — A kínai kigyóról. Dr. Nagy Endre kéri mindazokat, akik „Kínai kigyó paszuly” magot vásároltak, hogy a magot május előtt ne vessék el. Rendeléseknél előfordult minden panaszt készséggel elintéz. — P. Zs. Mádéfalva. Lapunk ápr. 1-től megy címére. A folyó évi előfizetéssel hátralékban van. Naptárt annak idején Bíró Ferenc pleb. ur címére megküldöttük. — M. B. Nagy-károly, Pócselki ref. egyház és F. S. Magyarkapud. Lapot április 1-től indítottuk meg. Naptárak mentek. — B. J. Disznajó. Naptár Zsigmond Dezső ref. lelkész ur címére múlt év dec. 16-án elment. — Sz. K. Nagy solymos. Hálás köszönet az 5 új előfizetésért. Ápr. 1-től lapot megindítottuk. — K. F. Mezőörményes. A küldött 90 Leut köszönettel elszámoltuk. Előfizetés folyó évi nov. 25-én jár le. — Sz. S. Nagygalamfalva. A szóban forgó elszámolás a két állam között még nem történt meg, addig a betétek visszafizetési aránya sem tudható. Értesülésünk szerint 2—1 arányban (2 kor. = 1 leu) fog eszközöltetni a visszafizetés, ez azonban még nem hivatalos adat. — Az alábbiak előfizetése a jelzett időben lejárt, illetve lejár. Sch. F. Piski. Folyó évi jul. 1. — F. K. Torda. Folyó évi apr. 1. — J. J. Erzsébetváros. Folyó évi jul. 1. — S. F. Kisjenő. Folyó évi apr. 1-én a küldött 11 Leu beszámításával. — S. K. Désfalva. 1922. dec. 31. — K. L. Magyaró. Folyó évi okt. 1. — P. L. Börvely. 1922. dec. 31. — F. A. Temesrékás.

Folyó évi jul. 1. — I. L. Deicesti. Folyó évi jul. 1. — J. J. Nyújtód. Folyó évi febr. 15-én, a küldött 44 Leu beszámításával. — K. J. Sepsiszentgyörgy. Folyó évi jul. 15. — K. L. Mezőveresegeyháza. Folyó évi aug. 1-én, a küldött 22 Leu beszámításával. — K. D. Nyárádszent-anna. Folyó évi április 15. — B. F. Barót. Folyó évi aug. 1. — Dalárda Bonyha. 1922. aug. 20-án az utóbb küldött 11 Leuval. — K. B. Szentháromság. Folyó évi aug. 1-én a küldött 44 Leu beszámításával. — M. T. Ditró. 1922. okt. 1-én a küldött 25 Leuval. — L. E. Torda. Folyó évi dec. 31. — K. D. Magyarpéterlaka. Folyó évi jul. 1. — S. I. Magyarország. Vizmerő vedrét hozza be Makkay fémbádogoshoz Malom-u. (Strada I. Bariția) 16. — S. M. Atyha. Juhok országos vásárok alkalmával Toroczkón vehetők. — B. J. Simonyifalva. A lenembélyezett koronák beváltására nézve rendelkezés nem történt. Az ügyet figyelemmel kísérjük és az eredményről értesítés menni fog. — Dr. K. P. Csikfalva. 1. A Petőfi műveket a Minerva r.-t febr. 26-án elküldötte. 2. A hozzánk juttatott 100 Leuból 35 Leu előfizetésre szól. — B. J. Székelyszáldobos. A küldött 11 Leuból 4 Leut a múlt és 7 Leut a folyó évre számoltunk el. — P. S. Marosujvár. A múlt év elszámolása rendben van. — M. J. Blenkemező. A küldött 44 Leut elkönyveltük. Naptárt még febr. 18-án elküldöttük címére. — K. O. Gyálár. Előfizetése folyó évi dec. 31-ig rendben van. Naptárt két ízben is elküldöttünk címére. — G. F. Alsóboldogfalva. 1. Lapunk 1921. nov. 25-től jár címére, a küldött 22 Leu 1922. május 25-ig fedezi az előfizetést. Kérjük az előfizetés rendezését. 2. A Gizella Egyletnél levő pénz felvételével várhat még. A két állam közötti leszámolás még nem történt meg. Ez időszakos 2:1 (két korona egyenlő 1 Leuval) arányban történik a kifizetése. Hogy az arány végeredményben mekkora lesz, ma még nem tudható. — T. J. Bolva. A küldött 44 Leuból 22 Leu a múlt és 22 Leu a folyó évre szól. Naptár ment. — T. J. Temesvár. A hozzánk juttatott 44 Leuból 11 Leut a múlt és 33 Leut a folyó évre könyveltünk el. Naptár ment. — T. S. Brassó. A folyó évre 44 Leu előfizetési díjat megkaptuk.

NITROGEN R.-T. DICSŐSZENTMÁRTON

A legjobb tavaszi trágya a **MÉSZNITROGEN.**
ÁLLANDÓ LERAKATOK:

Sváb Gazdasági Egyesület Temesvár,
Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület
Nagyszeben, Medgyes, Segesvár, Brassó.
Hann és Társa Kolozsvár.

Deutsch Andor Arad
ifj. Klein Lázár Nagyvárad